

Staro

NATUUR EN
BUITENGEBIED

Quickscan flora en fauna

Gebiedsvisie Laar – Nieuw Laar te Berlicum

Rapportnummer 21-0099

www.starobv.nl

Quickscan flora en fauna

Gebiedsvisie Laar – Nieuw Laar te Berlicum

12 april 2021

Rapportnummer: 21-0099
Versie: 2
Revisiedatum: 10 mei 2021

Opdrachtgever: Gemeente Sint Michielsgestel

Uitgevoerd door: Staro Natuur en Buitengebied
Lodderdijk 38a
5421 XB Gemert
tel. 0492-450161
fax. 0492-450162
www.starobv.nl

Veldonderzoek:

Auteur:

Kwaliteitscontrole:

Inhoud

1	Inleiding.....	3
1.1	Aanleiding	3
1.2	Doel	3
1.3	Zorgplicht	4
1.4	Leeswijzer	4
2	Plangebied	5
2.1	Ligging en beschrijving plangebied	5
2.2	Voorgenomen plannen	16
3	Methode.....	17
4	Natuurwaarden	18
4.1	Beschermde gebieden.....	18
4.2	Beschermde soorten	20
4.2.1	Flora.....	20
4.2.2	Vlinders en libellen	20
4.2.3	Kevers en weekdieren	22
4.2.4	Vissen	22
4.2.5	Reptielen en amfibieën	24
4.2.6	Vogels.....	27
4.2.7	Zoogdieren.....	28
5	Conclusies	33
5.1	Beschermde gebieden.....	33
5.2	Beschermde soorten	33
5.3	Advies en aanbevelingen	34
	Geraadpleegde bronnen	37

Bijlagen

Bijlage 1	Wet- en regelgeving
-----------	---------------------

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

In verband met de uitvoering van de gebiedsvisie in het gebied Laar – Nieuw Laar te Berlicum is het noodzakelijk een toetsing aan de Wet natuurbescherming uit te voeren. In 2018 heeft hiertoe een quickscan flora en fauna plaatsgevonden. Door middel van de quickscan is in beeld gebracht of de beoogde ontwikkelingen in het kader van de gebiedsvisie in strijd zijn met de natuurwetgeving en hoe eventuele strijdigheid met de wet kan worden voorkomen. In navolging van de quickscan flora en fauna is op een aantal locaties nader onderzoek uitgevoerd. In het gehele plangebied is een steenuilenonderzoek uitgevoerd.

In de jaren daarna is de gebiedsvisie op de volgende punten veranderd:

- + een aantal ontwikkellocaties is toegevoegd;
- + een aantal Ruimte voor Ruimte (RvR) percelen is van locatie gewijzigd;
- + en er is een nieuwe inrichting voor de landschappelijke inrichting ontworpen.

In onderhavige rapportage wordt een update gegeven van de locaties die in 2018 reeds zijn onderzocht en zijn de nieuwe locaties en begrenzingen meegenomen in het verkennende flora en fauna-onderzoek.

1.2 Doel

Doel van het onderliggende onderzoek is te bepalen of de wijzigingen binnen het plangebied mogelijk leiden tot strijdigheid en overtreding van de natuurwetgeving. Voor soortbescherming en gebiedsbescherming is sinds 1 januari 2017 de Wet natuurbescherming (Wnb) van belang. Daarnaast is gebiedsbescherming vastgelegd in het Natuurnetwerk Nederland (NNN) (voorheen EHS genoemd). In bijlage 1 wordt deze wet- en regelgeving uitgebreid beschreven.

Het in deze rapportage beschreven onderzoek heeft tot doel het vaststellen van de (mogelijke) aanwezigheid van beschermde soorten die zijn opgenomen in paragraaf 3.1, 3.2 en 3.3 van de Wet natuurbescherming. Tevens heeft het onderzoek tot doel vast te stellen op welke wijze en in welke mate de voorgenomen ontwikkelingen invloed kunnen hebben op het eventueel voorkomen van beschermde soorten. Op basis van dit onderzoek kan worden vastgesteld welke maatregelen getroffen en vervolgstappen genomen dienen te worden om te voorkomen dat in strijd met de natuurwetgeving zal worden gehandeld. Aanvullend zal worden bepaald of voorgenomen ontwikkelingen effect hebben op de beschermde natuurwaarden van nabijgelegen natuurgebieden.

1.3 Geldigheid onderzoek

Dit onderzoek is uitgevoerd conform de landelijk geldende richtlijnen. De bevoegde gezagen (provincies) hanteren de volgende definitie voor de geldigheid van

onderzoeken naar beschermde soorten: “Onderzoeksgegevens mogen maximaal drie jaar oud zijn in gebieden waar weinig of geen ruimtelijke of kwalitatieve veranderingen zijn opgetreden in de afgelopen drie jaar. In gebieden waar dit niet voor geldt, moeten de gegevens recenter zijn.”. Dit rapport gaat in op de effecten van de ontwikkeling zoals beschreven in hoofdstuk 2.2. Wijzigingen of aanpassingen in de ontwikkeling kunnen leiden tot andere conclusies ten aanzien van de effecten op beschermde soorten en gebieden.

1.4 Zorgplicht

Voor alle in het wild levende planten en dieren, ook niet wettelijk beschermde soorten, kent de Wet natuurbescherming een zorgplicht. Deze zorgplicht houdt in dat een ieder voldoende zorg in acht moet nemen voor de in het wild levende planten en dieren, alsmede voor hun directe leefomgeving. Dit betekent dat handelingen (of het nalaten hiervan) waarvan men weet, of redelijkerwijs kan vermoeden, dat ze nadelig zijn voor planten en/of dieren, niet mogen worden uitgevoerd.

1.5 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 wordt een beschrijving gegeven van het plangebied en kort de verschillende ontwikkelingslocaties met de voorgenomen ontwikkelingen. In hoofdstuk 3 wordt de gebruikte onderzoeksmethode besproken. De mogelijke aanwezigheid van beschermde soorten en gebieden en de effecten van de geplande ingrepen op aanwezige beschermde natuurwaarden worden voor iedere ontwikkeling beschreven in hoofdstuk 4. In dit hoofdstuk wordt tevens ingegaan op de mogelijke noodzaak tot het treffen van mitigerende maatregelen. In het laatste hoofdstuk zijn de conclusies uiteengezet.

2 Plangebied

2.1 Ligging en beschrijving plangebied en de voorgenomen plannen

Het plangebied ligt rondom het gehucht Laar ten oosten van Berlicum in gemeente Sint-Michielsgestel. Het gebied voor de gebiedsvisie, hier verder het plangebied genoemd, bestaat uit een afwisseling van woonkavels en agrarische percelen. In het gebied liggen negen agrarische bouwvlakken, waarvan zeven de titel “intensieve veehouderij” hebben. In het gebied is perceelsrandbeplanting nauwelijks aanwezig, wel is laanbeplanting aanwezig langs de wegen. Tevens loopt de Wambergschebeek door het gebied. In 2018 ging de gemeente uit van ontwikkelingen op 12 locaties. In 2021 is hier een aantal locaties bijgekomen.

Voor de overzichtelijkheid hebben alle locaties een nummer gekregen 1 t/m 19. Op de volgende pagina's zijn de verschillende locaties kort beschreven.

De ligging van het plangebied in 2018 is weergegevens in figuur 1 en de wijzigingen in de begrenzing in 2021 zijn weergegeven in figuur 2.

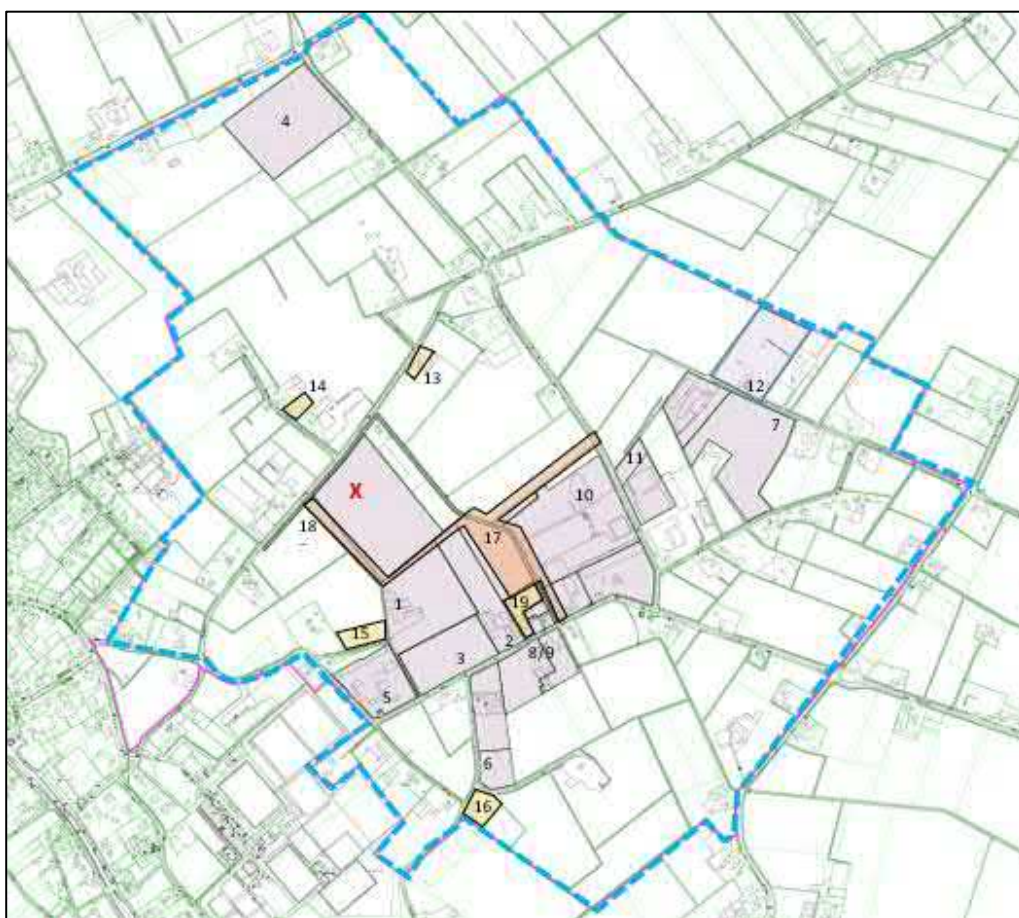
Figuur 1. Ligging plangebied (bron: Google Maps)

Foto 1. Wamberschebeek

Foto 2. Kruispunt Laar – Nieuw Laar

Figuur 2. Ligging oude (roze lijn) en nieuwe plangebied (blauwe stippellijn) incl. percelen met betrekking tot RvR- en VAB-locaties in 2018 (paars gearceerd) en in 2021 (oranje gearceerd), X is vervallen

Locatie 1: Laar 11

Betreft een varkenshouderij waar twee stallen aanwezig zijn en een langgevelboerderij (foto 1). Rondom de boerderij ligt het erf dat deels bestaat uit verharding en deels uit een siertuin. Ten noorden van het erf ligt een maïsakker die tevens onderdeel uitmaakte van het plangebied. In de nieuwe plannen (2021) is de RvR-locatie verplaatst naar het agrarisch perceel tussen Laar 9 en Laar 11. Deze locatie is onderzocht in 2021 (locatie 15). De boerderijsplitsing wordt niet direct mogelijk gemaakt in het bestemmingsplan en niet direct uitgevoerd. Wel zal in het

bestemmingsplan worden voorzien in een bepaling om in de toekomst de splitsing alsnog door te kunnen voeren onder de voorwaarde dat dan een actueel flora en faunaonderzoek wordt uitgevoerd en dat de natuurwetgeving op dat moment geen belemmering vormt voor de uitvoering van de splitsing. De initiatiefnemer beoogt wel de stallen te slopen in het kader van ruimte voor ruimte.

Foto 3. Te splitsen woonhuis

Foto 4. Maisakker: locatie RvR-kavel

Locatie 2: Laar 27

Op deze locatie is een varkenshouderij aanwezig met een aantal leegstaande stallen en rondom de stallen verharding, zie foto 5. Daarnaast is een langgevelboerderij aanwezig op het terrein met bijbehorende siertuin. De voorgenomen plannen zijn het slopen van de stallen en het splitsen van de boerderij (foto 6).

Foto 5. Te slopen varkensstallen

Foto 6. Te splitsen woonhuis

De bomenrij ten westen van het plangebied, die in 2018 aanwezig was, is in de tussentijd volledig afgezet.

Locatie 3: Laar ong.

Dit perceel betreft een akker met langs de weg een aantal eiken. Op de grens met Laar 19 lag in 2018 een droge greppel en een elzensingel. Op de grens met Laar 27 was in 2018 een forse houtsingel aanwezig en een greppel met enkele centimeters water. Het voorgenomen plan is het realiseren van vier Ruimte voor Ruimte-kavels.

In 2021 is de bomenrij aan de oostkant van locatie 3 geheel afgezet, zie foto 9, en ook de elzensingel is verdwenen (foto 10).

Foto 7. Akker met eiken langs de weg Laar;
in de verte de houtsingel langs Laar 27

Foto 8. Akker en in de verte de elzensingel

Foto 9. Verdwenen houtsingel langs Laar 27

Foto 10. Locatie van de voormalige elzensingel

Locatie 4: Nieuweweg ong.

Deze locatie betreft een maïsakker omringd door veelal droogliggende sloten. In 2021 was de sloot langs de Nieuweweg in het noorden van het perceel watervoerend en was ook een uitbundige begroeiing van waterplanten aanwezig (foto's 11 en 12). Het populierenbos dat in 2018 in het noorden grensde aan het plangebied is gerooid. Op deze locatie zijn vier RvR-kavels voorzien, zie figuur 3.

Figuur 3. Concept voorgenomen plannen (bron: gemeente Sint Michielsgestel)

← foto 11 a en b. Akker met watervoerende sloot

↑ foto 12. Waterplanten in het noordwestelijk deel van de sloot

Locatie 5: Laar 19

Twee houten schuren ten zuiden van het plangebied dienen te worden gesloopt (foto's 13 en 14). In de oostelijke schuur zitten aan de zuidkant grote en kleine ingangen op 1 meter hoogte. Aan één van de schuren hing in 2018 steenuilenkast. Uit het nader onderzoek is gebleken dat deze kast ook in gebruik was door een steenuilpaar. De steenuilkast hing in 2021 aan de oostzijde van de meest noordelijke (te behouden) schuur van de caravanstalling.

Foto 13 en 14. Te slopen houten schuren

Het is het voornemen om op de locatie van de twee schuren twee RvR-woningen te bouwen, waarbij de omgeving landschappelijk wordt ingericht met oog op de steenuilen in het plangebied.

Locatie 6: Oud Laar 17

Op de locatie Oud Laar 17 zijn drie RvR-kavels voorzien, zie figuur 4 en foto's 15 en 16. Het terrein betreft een maïsakker. Deze kavels zullen worden ontsloten op de weg Oud Laar aan de zuid- en noordkant van het perceel.

Figuur 4. Ontwerp voorgenomen plannen Oud Laar (bron: gemeente Sint Michielsgestel)

Foto 15 en 16. Locatie drie RvR-kavels

In 2021 betrof het perceel een akker/grasland en de sloot lag grotendeels droog. Aan de situatie is niets veranderd ten opzichte van 2018.

Locatie 7: Schellekesveld 2

Deze locatie betreft een varkenshouderij. Het plangebied betreft een maïsakker en twee varkensstallen. Rondom de stallen is erfverharding aanwezig. De initiatiefnemer is voornemens twee gedeelten van de varkensstallen te slopen en op de akker ten zuidoosten van de stallen twee RvR-kavels te realiseren. Een aan de weg Schellekesveld en een aan de weg Nieuw Laar.

In 2021 is op deze locatie niets veranderd.

Foto 17. Te slopen varkensstallen

Foto 18. Locatie twee RvR-kavels

Locatie 8 en 9: Laar 32 en 32a

Op deze locatie is een langgevelboerderij aanwezig die reeds fysiek is gesplitst (foto 19 en 20). In 2021 is hier ook niets veranderd.

Foto 19 en 20. Woonhuis reeds fysiek gesplitst

Locatie 10: Laar 31

Op Laar 31 is een grote varkenshouderij aanwezig. Op deze locatie is een aantal grote stallen aanwezig. Rondom de stallen ligt een deel erfverharding. Ten zuiden van de stallen is weiland aanwezig. Ten oosten van de stallen ligt een grote poel met daaromheen natuurlijke begroeiing. Tevens zijn graslanden en een aardenwal aanwezig in het plangebied. De aardenwal is begroeid met ruigtekruiden van voedselrijke grond en er staan enkele sparren.

Ten westen loopt de Wambergschebeek langs het plangebied.

De initiatiefnemer is voornemens het bedrijf uit te breiden en het terrein landschappelijk in te richten. Aan de noordzijde van het plangebied komt de landschappelijke inrichting van de gebiedsontwikkeling Laar – Nieuw Laar te liggen (aan de westzijde van de Wambergsche beek).

Foto 21. Oprit bedrijf

Foto 22. Grasland ten noorden van stallen

Foto 23. Plangebied langs Nieuw Laar

Foto 24. Noordoostelijk deel plangebied

Locatie 11: Nieuw Laar 5a

Op deze locatie is een varkensbedrijf aanwezig. Het terrein bestaat uit een aantal grote stallen en een maïsakker. Langs de rand van de akker loopt een droge greppel met ruigtekruiden van voedselrijke grond. De initiatiefnemer is voornemens ter plaatse van de maïsakker het bedrijf uit te breiden.

In 2021 is niets veranderd ten opzichte van de situatie in 2018.

Foto 25 en 26. Uitbreidingslocatie, nu maïsakker

Locatie 12: Schellekesveld 7

Schellekesveld 7 betreft een deel van de natuurlijk ingerichte camping Namaste. Op het terrein van de camping zijn houtsingels en divers inheemse (fruit)bomen aanwezig. Het deel van de camping waar de bouw van een woning is voorzien, betreft een terrein met een kort gemaaid gazon en een appel- en kersenboom in de zuidoosthoek van het terrein. Aan de oostzijde staan grote knotwilgen

Foto 27 en 28. Locatie nieuwe woning

In 2021 is niets veranderd ten opzichte van de situatie in 2018.

Locatie 13: Plein 26

Op deze locatie wordt de bestemming gewijzigd in wonen en daarnaast zijn de bewoners voornemens de boerderij te splitsen.

Locatie 14: Plein 13/15

Plein 13/15 betreft een oude vervallen boerderij met een woning en een stalgedeelte. Op deze locatie beoogt de eigenaar een boerderijsplitsing.

Foto 27. Woonhuis Plein 13/15

Foto 28. Woonhuis en stalgedeelte

Het gebouw heeft geen spouwmuur, geen betimmering, geen mogelijkheden voor gebouwbewonenden vleermuizen of vogels onder het dak of in ander kleine holtes. Op de zolder zijn bij inspectie geen sporen of nesten van vogels aangetroffen. Achter de luiken zijn geen sporen aangetroffen van vleermuizen. Indien vleermuizen in de afgelopen jaren achter de luiken een verblijfplaats zouden hebben gehad, dan waren daar nog sporen van aanwezig geweest.

Locatie 15: Laar ong. tussen Laar 9 en 11

De RVR-kavel die in 2018 was voorzien aan de Groenstraat, is verplaatst naar deze locatie. Op deze locatie is grasland aanwezig, zie figuur 5 en foto 29.

Figuur 5. Voorgenomen plannen op akker tussen Laar 9 en Laar 11 (bron gemeente Sint Michielsgestel)

Foto's 29 en 30; RvR-locatie tussen Laar 9 en Laar 11

Locatie 16: Oud Laar 9

Op Oud Laar 9 is een boerderij aanwezig, die reeds jaren geleden fysiek is geplitst. Deze splitsing is echter nog niet vastgelegd in het bestemmingsplan. Op deze locatie zijn geen ontwikkelingen beoogd.

Locatie 17, 18 en 19

Op deze locatie is de landschappelijke inrichting van de Wamberschebeek tussen Laar en Nieuw Laar voorzien, zie figuur 6. In de huidige situatie is de beek een rechte watergang met steile oevers en grazig onderhoudspad aan beide zijden. Het onderdeel van de landschappelijke inrichting die is voorzien ten noorden van Laar 31 bestaat in de huidige situatie uit kort grasland. Aan de westkant van de beek ligt een (mais)akker die wordt ingericht als voedselbos.

Op locatie 18 wordt de sloot verlegd richting de Groenstraat. Rond deze sloot komt een landschappelijke inrichting.

Figuur 6. Ontwerp landschappelijk inrichting plangebied

Op locatie 19 in het zuidoosten van de landschappelijke inrichting, de beschutte plek, waar de bewoners van Laar 29 een natuurlijk terrein met een aardenwal en een grote poel hebben aangelegd, komt ook een onderdeel van de landschappelijke inrichting. Hier wordt daarnaast een toegangspad aangelegd naar het voedselbos voor aanleg en onderhoud. De bewoners hebben middels een wildcamera vastgelegd dat in de wal ten noorden van de poel een in gebruik zijnde dassenburcht aanwezig is (foto 31).

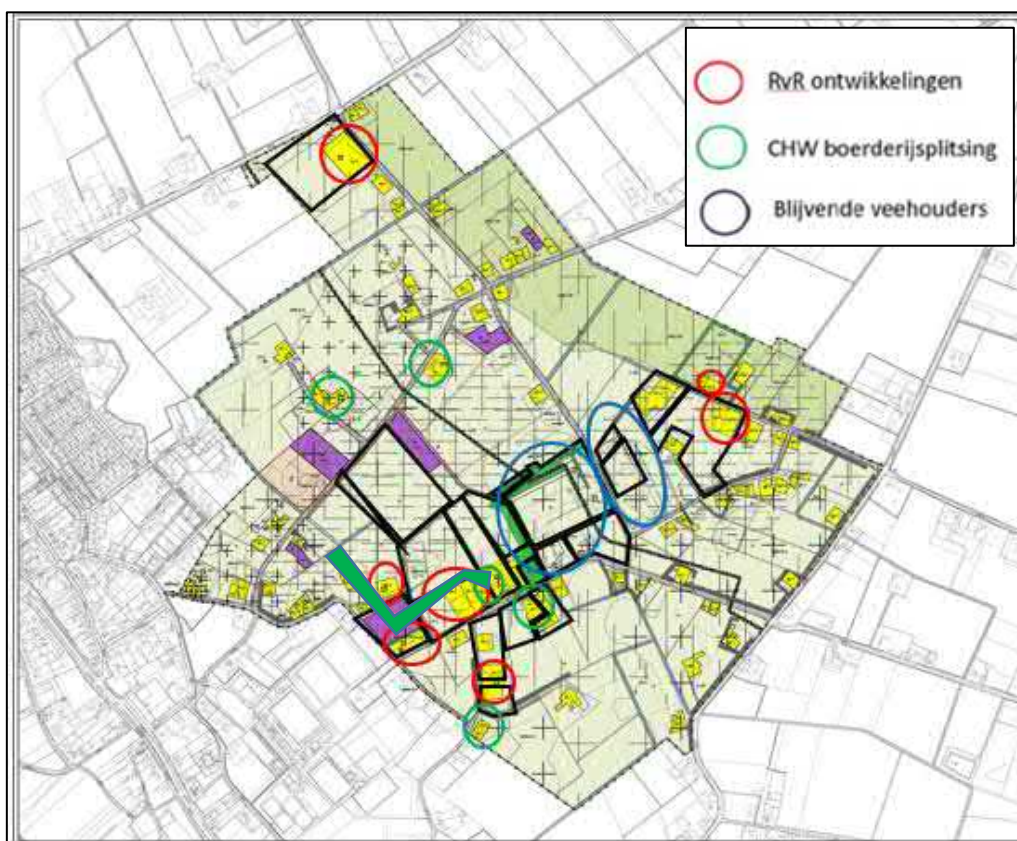
Foto 31. Das bij de burcht, in de wal ten noorden van de poel

2.2 Voorgenomen plannen

Gemeente Sint-Michielsgestel is voornemens om in het gebied Laar – Nieuw Laar te Berlicum:

- + de bomenlanen te versterken;
- + de drie kruispunten meer zichtbaar te maken, onder andere door laanbeplanting te versterken;
- + de percelen van de twee grotere varkensbedrijven, waar uitbreiding van stallen is voorzien, landschappelijk in te passen;
- + de natuurwaarden van de Wambergschebeek te versterken;
- + een voedselbos aan te leggen;
- + Ruimte voor Ruimte-kavels te realiseren op 7 locaties;
- + een aantal stallen te slopen (VAB) en
- + op vijf locaties boerderijen te splitsen.

In figuur 7 is de kaart met voorgenomen wijzigingen weergegeven voor het gebied. In paragraaf 2.1 zijn de voorgenomen plannen per planlocatie beschreven.

Figuur 7. Visiekaart Laar – Nieuw Laar groen = landschappelijke inrichting
(bron: gemeente Sint Michielsgestel)

3 Methode

In het kader van deze quickscan heeft een bronnenonderzoek plaatsgevonden waarbij gekeken is naar gebiedsgerichte bescherming en mogelijke aanwezigheid van beschermde soorten in het plangebied. Voor het soortenonderzoek is gebruikgemaakt van gegevens van de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF), het dataloket van het Netwerk Ecologische Monitoring (NEM), de websites Vlindernet.nl, Libellennet.nl, Waarneming.nl, verspreidingsatlas.nl en Telmee.nl en diverse verspreidingsatlassen.

Voor de gebiedsgerichte bescherming is gekeken naar de aanwezigheid van relevante natuurterreinen in de omgeving. De ligging van Natura 2000-gebieden (o.a. Habitat- en Vogelrichtlijngebieden) en het Natuurnetwerk Nederland in de nabijheid van het plangebied zijn onderzocht.

Daarnaast heeft in 2021 een terreinbezoek plaatsgevonden. Hierbij zijn alle locaties die in 2018 zijn onderzocht bekeken of er veranderingen hebben plaatsgevonden. Daarnaast zijn alle nieuwe locaties bezocht, waarbij alle op de locaties aanwezige habitats zijn opgenomen.

De aanwezigheid van deze habitats vormt de basis voor de mogelijkheid tot het voorkomen van beschermde soorten. Naast de habitats zijn directe en indirecte aanwijzingen opgenomen die duiden op het voorkomen van beschermde soorten. Dergelijke aanwijzingen zijn bijvoorbeeld het fysiek aantreffen van exemplaren van soorten en het aantreffen van holen, uitwerpselen, prooiresten, vraat-, loop- en veegsporen. Deze waarnemingen zijn bij de beoordeling betrokken. De aanwezige habitats zijn vergeleken met de habitateisen van beschermde planten- en diersoorten. Op basis van deze vergelijking en expert judgement is beoordeeld welke van deze soorten in het plangebied kunnen voorkomen. Hierbij is ook gelet op aanwezigheid van invasieve exoten.

Een veldbezoek voor een quickscan flora en fauna is nadrukkelijk geen volledige inventarisatie. Dat betekent dat op basis van het veldbezoek het voorkomen van beschermde soorten niet per definitie is uit te sluiten.

De bevindingen van het veldbezoek en het literatuuronderzoek zijn vervolgens gebundeld in deze rapportage.

Het veldbezoek dat voor dit onderzoek is uitgevoerd, heeft plaatsgevonden op 4 en 7 juni 2018 onder de volgende weersomstandigheden:

4 juni: zonnig, half bewolkt, droog, zwakke wind (2 bft) en circa 19 °C;

7 juni: zonnig, half bewolkt, droog, zwakke wind (2 bft) en circa 30 °C.

In 2021 heeft het onderzoek plaatsgevonden op 9 maart onder de volgende weersomstandigheden:

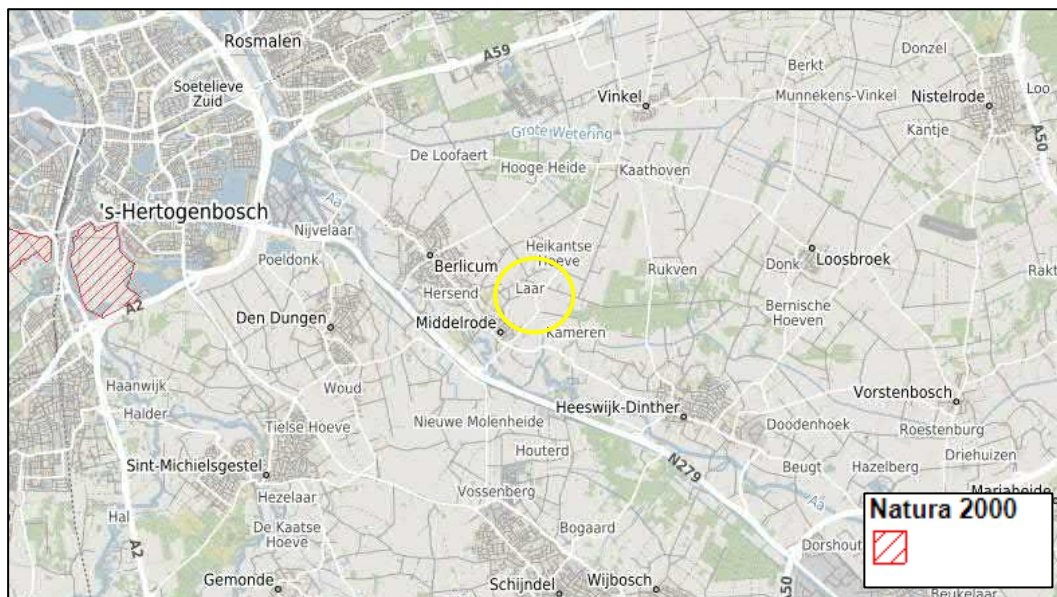
9 maart 2021: bewolkt, droog, zwakke wind en circa 5 °C.

4 Natuurwaarden

4.1 Beschermde gebieden

Natura 2000

Uit de kaarten van de gebiedendatabase op de website van de provincie Noord-Brabant blijkt dat het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied op circa zeven kilometer afstand ten westen van het plangebied ligt, zie figuur 8. Dit betreft het Natura 2000-gebied Bosschebroek & Moerputten.

Figuur 8. Ligging plangebied (gele lijn) ten opzichte van Natura 2000-gebieden (rood gearceerde)
(bron: kaartbank Brabant)

Effectbeoordeling

Doordat het plangebied buiten een Natura 2000-gebied ligt, kunnen alleen effecten optreden als gevolg van externe werking. Gezien de relatief grote afstand tot het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied (zeven kilometer) is het uit te sluiten dat negatieve effecten door verstoring ontstaan op het Natura 2000-gebied als gevolg van de voorgenomen plannen. Aangezien op varkensstallen worden gesloopt en op twee locaties nieuwe stallen worden gerealiseerd wordt een stikstofberekening uitgevoerd.

De gegevens hiervan volgen.

Natuurnetwerk Nederland (NNN)

Natuurgebieden in Nederland zijn erg versnipperd. Het Natuurnetwerk Nederland (voorheen EHS genoemd) heeft als doel om natuurgebieden te vergroten en met elkaar te verbinden. Het netwerk moet natuurgebieden beter verbinden met elkaar en met het omringende agrarisch gebied. Vanaf 2014 zijn de provincies verantwoordelijk voor het Natuurnetwerk Nederland.

Uit de kaarten van de kaartbank op de website van de provincie Noord-Brabant, blijkt dat het plangebied geen deel uitmaakt van het NNB. Het dichtstbijzijnde gebied wat deel uitmaakt van het NNB ligt circa één kilometer ten noordoosten en zuidoosten van

het plangebied. De ligging van het NNB in de omgeving van het plangebied is weergegeven in figuur 9.

Figuur 9. Ligging plangebied (geel) ten opzichte van het NNB (bron: kaartbank Brabant)

Effectbeoordeling

Het plangebied behoort niet tot het NNB. Gezien de aard van de voorgenomen plannen en de relatief grote afstand tussen het plangebied en het NNB en de tussenliggende infrastructuur en bebouwing is het uit te sluiten dat de voorgenomen plannen de wezenlijke kenmerken en waarden van het NNB aantasten. Door externe werking kunnen geen effecten van verstoring optreden.

Conclusie

Afhankelijk van de uitkomsten van de stikstofberekening.

4.2 Beschermde soorten

Deze paragraaf beschrijft het mogelijk voorkomen van beschermde soorten in het plangebied. Per soortgroep wordt beschreven welke soorten worden verwacht, wat de mogelijke effecten van de ingreep zijn en of het nemen van mitigerende maatregelen nodig is. Aangezien het een groot plangebied betreft, worden de specifieke locaties (1 t/m 19) alleen besproken indien bijzonderheden te vermelden zijn.

4.2.1 Flora

Uit gegevens van de NDFF blijkt dat op een afstand van nul tot één kilometer van het plangebied de beschermde plantensoort grote bosaardbei (§3.3 Wnb) voorkomt. Uit de verspreidingsatlas en gegevens van de NDFF blijkt dat de grote bosaardbei in de regio van het plangebied niet wild is. Tevens komt op een afstand van een tot vijf kilometer afstand van het plangebied kluwenklokje (§3.3 Wnb) voor. Uit de verspreidingsatlas blijkt dat ook deze plantensoort in de omgeving van het plangebied verwilderd is. Berlicum valt niet onder het bekende verspreidingsgebied van de soorten, vandaar dat deze soorten, als ze eventueel in het plangebied voorkomen, niet beschermd zijn onder de Wet natuurbescherming.

Tijdens het veldbezoek zijn geen beschermde plantensoorten aangetroffen in het plangebied, gezien de grootte van het onderzoeksgebied is het goed mogelijk dat een enkele soort is gemist. Het onderzoek in 2021 is echter niet in het groeiseizoen uitgevoerd. De aanwezigheid van beschermde soorten is echter redelijkerwijs uit te sluiten vanwege het voedselrijke karakter en het grotendeels agrarische gebruik van het gebied.

Binnen de 19 ontwikkelingslocaties kan het voorkomen van beschermde planten worden uitgesloten. Op deze locaties is het hele terrein goed in beeld gebracht. Beschermde plantensoorten hebben specifieke habitateisen, de ontwikkelingslocaties voldoen hier niet aan.

Ook onder de bestaande bomenlanen en langs de Wambergschebeek zijn geen beschermde plantensoorten aangetroffen en is het voorkomen van beschermde plantensoorten uit te sluiten vanwege het beheer, het huidige gebruik en het ontbreken van geschikte habitats.

4.2.2 Vlinders en libellen

Uit de NDFF blijkt dat op een afstand van twee tot vijf kilometer van het plangebied de beschermde vlindersoorten grote vos en iepenpage (beide §3.3 Wnb) en teunisbloempijlstaart (§3.2) voorkomen. In 2018 bleek uit de NDFF dat kleine ijsvogelvlinder op een tot vijf kilometer afstand van het plangebied is waargenomen.

- + Bevindingen van het veldbezoek tonen aan dat in het gehele plangebied geschikte waardplanten aanwezig zijn van kleine ijsvogelvlinder. Langs de

wegen is op verschillende plaatsen wilde kamperfoelie aanwezig. Echter, het habitat waar kleine ijsvogelvinder leeft betreft gevarieerde, vochtige gemengde bossen of loofbossen, zoals elzenbroekbos. De vlinder vliegt in de halfschaduw op open plekken, bredere bospaden en langs bosranden. Geschikt habitat ontbreekt derhalve voor kleine ijsvogelvinder binnen het plangebied.

- + Grote vos is een zeldzame standvlinder die met acuut uitsterven wordt bedreigd. De laatste jaren worden er gemiddeld ongeveer vijf exemplaren waargenomen, vermoedelijk zwervers uit het buitenland of vlinders van tijdelijke populaties. Vochtige, open bossen, bosranden, boomgaarden en andere plekken met grote vrijstaande bomen. Ook zwervende individuen worden vooral in een bosrijke omgeving gevonden. Vanwege de zeldzaamheid van de vlinder en het ontbreken van geschikt habitat in het plangebied, kan het voorkomen van grote vos worden uitgesloten.
- + Iepenpage is een zeldzame soort die op verschillende locaties in Nederland voorkomt bij iepen in bossen, bosranden, parken en grotere tuinen. De waardplanten van deze soort zijn diverse iepen zoals gladde iep, ruwe iep en sommige cultivars. In de omgeving van het plangebied zijn iepen waargenomen in Maaskantje en in het park in het centrum van Uden. In de buurt van het plangebied zijn geen waarnemingen van iepenpage bekend. Vanwege het voornamelijk open en agrarische karakter van het plangebied, is het redelijkerwijs uit te sluiten dat iepenpage in het plangebied voorkomt.
- + Teunisbloempijlstaart is een nachtactieve nachtvlinder. De waardplanten van teunisbloempijlstaart zijn wilgenroosje, teunisbloem, basterdwederik en kattenstaart. Het habitat bestaat uit open plekken in vochtige bossen, bosranden en warme open plaatsen. Vanwege het ontbreken geschikt habitat in het open, agrarische gebied, is het voorkomen van de teunisbloempijlstaart uit te sluiten.

Beschermde (dag)vlinders zijn afhankelijk van specifieke waardplanten en habitats. Deze ontbreken in het plangebied. Het voorkomen van overige beschermde vlinders kan derhalve worden uitgesloten.

Uit de gegevens van de NDFF blijkt dat op een afstand van twee tot vijf kilometer van het plangebied de beschermde libellensoort gevlekte witsnuitlibel (§3.2 Wnb) voorkomt. Het habitat van de gevlekte witsnuitlibel bestaat uit laagveenmoerassen, vegetatierijke vennen en duinplassen. Vanwege het ontbreken van deze habitats in het plangebied, is de aanwezigheid van gevlekte witsnuitlibel in het plangebied uit te sluiten.

Beschermde libellen zijn afhankelijk van specifieke habitats; deze ontbreken in het plangebied. Het voorkomen van overige beschermde libellen kan derhalve worden uitgesloten.

4.2.3 Kevers en weekdieren

Uit gegevens van de NDFF blijkt dat binnen een afstand van 25 kilometer van het plangebied geen beschermde kevers of weekdieren voorkomen.

De vermiljoenkever (§3.2 Wnb) is tot nu toe slechts bekend van een zeer beperkt gebied op de grens van de twee zuidelijke provincies Noord-Brabant en Limburg. Ze leven daar in natte gebieden met veel dood hout. De overige beschermde soorten houtkevers zijn afhankelijk van bijzondere habitattypen, zoals oude (naald)bossen.

Deze habitattypen zijn niet aanwezig in het plangebied. Het voorkomen van beschermde houtkevers in het plangebied kan daarom worden uitgesloten.

De beschermde waterkevers brede geelrandwaterroofkever en gestreepte waterroofkever (beide §3.2 Wnb) zijn beiden afhankelijk van permanente wateren van grote oppervlakten. Daarnaast is het voorkomen van brede geelgerande waterroofkever gelimiteerd tot voedselarme wateren van minimaal één hectare oppervlakte. Uit de potentiële verspreidingskaart van de gestreepte waterroofkever in Nederland (Cuppen & Koese, 2005) blijkt dat de kilometerhokken met een kans van meer dan 70% op voorkomen van de soort niet in Noord-Brabant liggen. Het voorkomen van deze binnen het plangebied is derhalve redelijkerwijs uit te sluiten.

Vanwege de bekende verspreiding van de soort kan het voorkomen van de aquatische slakkensoort platte schijfhoren worden uitgesloten.

Bataafse stroommossel (§3.2 Wnb) is uitgestorven in Nederland, derhalve kan het voorkomen van Bataafse stroommossel in het plangebied worden uitgesloten.

4.2.4 Vissen

Uit gegevens van de NDFF blijkt dat op een afstand van nul tot één kilometer van de grens van het plangebied de beschermde vissoort grote modderkruiper (§3.3 Wnb) voorkomt. Deze soort heeft een voorkeur voor verlandende wateren in laag dynamische overstromingsvlakten of moerasgebieden, liefst met een modderlaag en uitbundige waterplantengroei (RAVON). Het voorkomen is bekend van de Aa en de Leijgraaf. Het is niet uit te sluiten dat grote modderkruiper voorkomt in de Wamberschebeek. Het is niet aannemelijk dat de grote modderkruiper voorkomt in de landbouwsloten langs de wegen, maar dat is niet geheel uit te sluiten.

Effectbeoordeling

Indien de voorgenomen plannen binnen de uitvoering van de gebiedsvisie enkel effect hebben op de oevers van de Wamberschebeek, kan worden uitgesloten dat de voorgenomen plannen een negatief effect hebben op (beschermde) vissoorten, waaronder grote modderkruiper. Indien meanders worden aangebracht in de beek en werkzaamheden plaatsvinden aan de beek dienen maatregelen genomen te worden, zodat tijdens de werkzaamheden geen negatieve effecten optreden aan grote modderkruiper. Door het

aanbrengen van meanders in de beek en een meer natuurlijke inrichting, wordt de beek meer geschikt als leefgebied voor grote modderkruiper.

Het is vanwege het ontbreken van geschikt habitat door de afwezigheid van voldoende watervegetatie in de landbouwsloten die langs de RvR-kavels lopen niet aannemelijk dat grote modderkruiper in de sloten voorkomt, maar niet geheel uit te sluiten dat grote modderkruiper voorkomt. Voor het aanleggen van inritten naar de RvR-kavels wordt op enkele plaatsen mogelijk een klein deel van een landbouwsloot gedempt. Het dempen van een klein deel van de sloot heeft geen negatief effect op eventueel aanwezig (leefgebied van) grote modderkruiper, mits een duiker onder de inrit wordt geplaatst, die jaarlijks wordt schoongemaakt, waardoor wordt voorkomen dat delen van sloten onbereikbaar worden en leefgebied.

Mitigerende maatregelen

Naast het plaatsen van duikers onder de inritten, zullen de voorgenomen plannen geen negatief effect hebben op grote modderkruiper indien wordt gewerkt aan de sloten als deze droog staan. De grote modderkruiper is dan niet in de sloot aanwezig. Of in de winterperiode augustus- september, de minst kwetsbare periode voor grote modderkruiper.

Indien water in de sloot aanwezig is tijdens het werk, wordt voorafgaand aan het uitvoeren van de graafwerkzaamheden (maximaal een week) de vegetatie in de sloot (boven de grond) gemaaid ter plaatse van de inrit, zodat dat deel van de sloot ongeschikt wordt voor grote modderkruipers. Deze maatregelen dienen te worden opgenomen in een ecologisch werkprotocol.

Conclusie

Aangezien in de gebiedsvisie alleen plannen zijn opgenomen voor de oevers van de Wambergschebeek, zullen de voorgenomen plannen geen negatief effect hebben op mogelijk in de beek voorkomende beschermde vissen, zoals grote modderkruiper. Indien dat wel het geval is dient nader onderzoek naar de aanwezigheid van grote modderkruiper te worden uitgevoerd of dienen effecten te worden voorkomen.

Het is niet aannemelijk, maar niet geheel uit te sluiten dat grote modderkruiper voorkomt in de landbouwsloten die langs de RvR-kavels lopen. Het dempen van een klein deel van de landbouwsloten ter plaatse van een inrit heeft geen negatief effect op grote modderkruiper, mits:

- + een duiker onder de inrit wordt geplaatst die jaarlijks schoon gemaakt wordt.
- + Werkzaamheden worden uitgevoerd als de sloot droog is gevallen.
- + Of in de winterrustperiode als grote modderkruipers in diepere delen van de sloten verblijven.
- + voorafgaand aan het uitvoeren van de werkzaamheden (maximaal een week) de vegetatie in de sloot (boven de bodem) wordt gemaaid ter plaatse van de inrit, zodat dat deel van de sloot ongeschikt wordt voor grote modderkruipers.
- + Hiervoor een ecologisch werkprotocol wordt opgesteld.

4.2.5 Reptielen en amfibieën

Uit gegevens van RAVON, de NDFF en De amfibieën en reptielen van Nederland (Creemers & Van Delft, 2009) blijkt dat binnen het plangebied de volgende beschermde amfibieënsoorten voorkomen: kleine watersalamander, gewone pad en bruine kikker (alle §3.3 Wnb).

Op een afstand van één tot kilometer van de grens van het plangebied komen voor: Alpenwatersalamander (§3.3 Wnb), kamsalamander en poelkikker (beide §3.2 Wnb). Volgens de bovenstaande bronnen zijn op een afstand van twee tot vijf kilometer van het plangebied de beschermde soorten heikikker, knoflookpad en rugstreeppad (alle §3.2 Wnb) waargenomen.

Binnen of in de directe omgeving van ontwikkelingslocaties 1, 3, 4, 6, 10, 12, 15, 16, 17, 18 en 19 is oppervlaktewater aanwezig.

De poelen nabij locaties 10, 12, 16 en 19 zijn geschikt voortplantingsgebied voor kleine watersalamander, Alpenwatersalamander, gewone pad, bruine kikker en bastaardkikker.

De omgeving van de poelen op locaties 10, 12, 16 en 19 vormen tevens geschikt land- en winterhabitat voor deze soorten. Ook de houtwallen in deze gebieden vormen geschikt land- en winterhabitat voor deze soorten.

Op locatie 12 vormt de locatie voor de nieuwe woning (kort gemaaid gazon) geen geschikt landhabitat voor amfibieën.

De landbouwsloten langs locaties 1, 3, 4, 6, 15, 17 en 18 zijn geschikt als voortplantingshabitat voor kleine watersalamander, Alpenwatersalamander, gewone pad, bruine kikker en bastaardkikker. Deze soorten gebruiken het omringende grasland en de bermen mogelijk als landhabitat. De (maïs)akkers vormen geen geschikt land- of winterhabitat voor amfibieën.

Vanwege de ligging, kenmerken en het gebruik van het plangebied is het onwaarschijnlijk dat meer kritische en zwaardere beschermde soorten amfibieën van §3.3 en §3.2 Wnb; heikikker, knoflookpad en rugstreeppad in het plangebied voorkomen.

- + Rugstreeppad is een soort van dynamische milieus. Het voortplantingswater bestaat meestal uit ondiep, onbeschadwd water. Doordat in het plangebied en de directe omgeving daarvan geschikt voortplantingswater ontbreekt, is het redelijkerwijs uit te sluiten dat rugstreeppad het plangebied als landhabitat gebruikt. Dit in ogenschouw genomen is het redelijkerwijs uit te sluiten dat rugstreeppad voorkomt in het plangebied.
- + Knoflookpad is een zeer zeldzame soort waarvoor het plangebied, de aanwezige poelen en de aangrenzende sloten geen geschikt leefgebied vormen.
- + De heikikker heeft een voorkeur voor voedselarm water (Creemers et al., 2009). Heikikkers hebben een voorkeur voor de landschapstypen heide, hoogveen, laagveen en halfnatuurlijk grasland. De heikikker is een cultuurvliesende soort die nauwelijks wordt aangetroffen in te intensief gebruikt agrarisch landschap, rond infrastructuur en bebouwing. Gezien de

aanwezige habitats rond de bebouwing in het plangebied is het voorkomen van heikikker in het plangebied uit te sluiten.

Nabij het plangebied is poelkikker waargenomen in de waterpartij in het bosgebied ten noorden van Koesteeg (>1,25 kilometer van het plangebied) en ten zuidwesten van het plangebied in de Aa op circa 1,2 kilometer afstand van het plangebied. Poelkikker is een kritische soort, die houdt van voedselarm en schoon water. Hij leeft vooral in vennen en hoogveenputten en heeft een voorkeur voor de landschapstypen heide en hoogveen, maar komt echter ook voor in landschapstypen stad & dorp en ruderaal terrein (Creemers et al., 2009). Het is vanwege het ontbreken van voedselarm water in de sloten op locaties 1, 3, 4, 6, 15, 17 en 18 en in het agrarisch gebied niet aannemelijk dat de poelkikker hier voorkomt. Op deze locaties is geen geschikt voortplantingswater binnen of in de directe omgeving van het plangebied aanwezig. Het voorkomen van de poelkikker kan worden uitgesloten binnen deze ontwikkelingslocaties.

Tijdens het veldbezoek op 7 juni 2018 zijn op de locaties 10 en 12 alleen bastaardkikkers gehoord. De aanwezigheid van poelkikker op locaties 16 en 19 is niet op voorhand uit te sluiten.

Kamsalamander is waargenomen (NDFF) in het bosgebied ten noorden van de Koesteeg op ongeveer 1,5 kilometer afstand van het plangebied. Het voortplantingswater van de kamsalamander wordt gevormd door vrij grote, geïsoleerde, stilstaande, half beschaduwde, iets voedselrijke wateren met een goed ontwikkelde water- en oevervegetatie (Creemers et al., 2009). De grotere poelen op locaties 10, 12, 16 en 19 zouden geschikt kunnen zijn als leefgebied van kamsalamander. Deze wateren en de directe leefomgeving blijven echter behouden, waardoor de voorgenomen plannen geen negatief effect hebben op de kamsalamander. Vanwege het ontbreken van geschikt voortplantingswater binnen of in de directe omgeving van de overige locaties is het uit te sluiten dat kamsalamander deze locaties aanwezig is.

Reptielen

Volgens de gegevens van RAVON en de NDFF komt op een afstand van één tot twee kilometer van de grens van het plangebied de beschermde reptielsoort levendbarende hagedis (§3.3 Wnb) voor.

Heide en hoogveen vormen de voorkeurshabitat van de levendbarende hagedis. De soort komt ook voor in open bossen en ruige graslanden, in bermen van (spoor)wegen en in een beperkt deel van de duinen. De levendbarende hagedis is een vochtminnende soort die in de genoemde landschapstypen veel wordt aangetroffen op oevers en vochtige terreindelen. De groenstructuren binnen het plangebied vormen matig geschikt habitat voor levendbarende hagedis. Echter, gezien de ligging van het plangebied in het agrarisch gebied en de grote afstand tot geschikte bosgebieden, de kern van het leefgebied, is het uit te sluiten dat levendbarende hagedis in het plangebied leefgebied vindt. De landbouwgronden vormen voor deze soort ongeschikt leefgebied, waardoor het plangebied onbereikbaar wordt voor deze soort. Het is derhalve redelijkerwijs uit te sluiten dat levendbarende hagedis in het plangebied voorkomt.

Effectbeoordeling

De landbouwsloten langs locaties 1, 3, 4, 6, 15, 17 en 18 en de poelen op locaties 10, 12, 16 en 19 zijn geschikt als voortplantingshabitat voor kleine watersalamander, Alpenwatersalamander, gewone pad, bruine kikker en bastaardkikker. Indien werkzaamheden aan de sloten plaatsvinden, of de sloten gedeeltelijk worden gedempt voor het realiseren van een inrit, kan dat een negatief effect hebben op het voortplantingswater van algemene amfibiesoorten. In de omgeving blijft echter voldoende geschikt voortplantingswater beschikbaar, waardoor de voorgenomen plannen geen negatief effect hebben op de voortplantingsmogelijkheden deze soorten.

De amfibiesoorten gewone pad, bruine kikker, kleine watersalamander, Alpenwatersalamander en bastaardkikker gebruiken (half)natuurlijk grasland, bermen en bosschages in het plangebied mogelijk als landhabitat. De voorgenomen plannen kunnen derhalve een negatief effect hebben op deze soorten. Dit geldt specifiek voor de ontwikkellocaties: 17, 18 en 19. Op de overige locaties is geen geschikt landhabitat voor amfibieën aanwezig en/of wordt het landhabitat niet aangetast door de voorgenomen plannen. De houtsingel tussen locaties 2 en 3 is reeds verwijderd.

Het is niet uit te sluiten dat kamsalamander en poelkikker voorkomen in de poelen op locaties 10, 12, 16 en 19. Aangezien de voorgenomen plannen van locaties 10, 12 en 16 geen negatief effect hebben op de poelen en het omliggende landhabitat, is een negatief effect op de poelkikker en kamsalamander hier uit te sluiten.

Op locatie 19 blijft de vijver en het talud geheel behouden. Op deze locatie wordt het omliggende landhabitat heringericht met inheemse struiken. Door het nemen van mitigerende maatregelen kan een negatief effect op het leefgebied van poelkikker en kamsalamander echter worden voorkomen. Hierdoor wordt de Wet natuurbescherming niet overtreden.

Mitigerende maatregelen

De werkzaamheden op locatie 19, kunnen een negatief effect hebben op overwinterende Alpenwatersalamander, kamsalamander en poelkikker en, op het landhabitat en het voortplantingshabitat van deze soorten, afhankelijk van de periode van uitvoering van de werkzaamheden. Indien de volgende maatregelen worden genomen, is een negatief effect op de Alpenwatersalamander, poelkikker en kamsalamander en overtreding van de Wet natuurbescherming uit te sluiten.

- + De poel blijft behouden in de oorspronkelijk staat.
- + Het uitvoeren van graafwerkzaamheden aan oevers, in vegetaties en rond struiken en bomen plaatsvindt in de periode buiten de overwinteringsperiode van deze soort. De overwinteringsperiode duurt van 1 oktober – 15 maart.
- + Bij snoeien/dunnen in de periode 1 november – 15 maart, worden potentiële verblijfplaatsen in bladhopen en holen, ruimten onder boomstroken et cetera opgespoord en ongemoeid gelaten.

4.2.6 Vogels

Uit de NDFF blijkt dat in de directe omgeving van het plangebied de volgende vogelsoorten waarvan het nest jaarrond is beschermd, zijn waargenomen; boomvalk, buizerd, gierzwaluw, grote gele kwikstaart, havik, huismus, kerkuil, ooievaar, ransuil, roek, sperwer en steenuil.

Het gehele plangebied is geschikt als broed- en foerageergebied voor diverse vogelsoorten. Tijdens de veldbezoeken zijn op locatie 8/9 en locatie 19 huismussen waargenomen, op de overige locaties waren geen huismussen aanwezig. In het plangebied en zijn geen horsten van roofvogels, roeken of holtebomen waargenomen.

Op de ontwikkelingslocaties en in en rond de te slopen bebouwing op de locaties zijn geen sporen van uilen aangetroffen.

Uit de NDFF blijkt dat kerkuil niet is waargenomen in het plangebied. De dichtstbijzijnde melding van kerkuil komt van Hersend, ten zuidwesten van Berlicum. Steenuil is een meer voorkomende uilensoort in de omgeving van het plangebied. Het gehele plangebied is geschikt leefgebied voor steenuil. Op de volgende locaties zijn steenuilkasten aangetroffen: in een eikenboom langs Laar en op ontwikkellocaties 5, 16 en 19.

Uit het veldonderzoek in 2018 (Staro 2018) blijkt dat in het plangebied vijf territoria aanwezig zijn.

Op locatie 16 is in 2021 een broedpaar steenuil aanwezig in de kasten binnen het plangebied (mondelinge mededeling bewoners). De locaties 13, 14 en 16 zijn geen uilen aanwezig in de bebouwing. Dit is middels visuele inspectie en op basis van de mogelijkheden voor uilen binnen de bebouwing uitgesloten. In de broedperiode jaagt de steenuil (afhankelijk van de voedselvoorziening en de geschiktheid van het biotoop) in 95% van de gevallen binnen 300 meter om zijn nestplaats. Dat houdt in dat de akkers en graslanden binnen het plangebied tevens foerageergebied en essentieel functioneel leefgebied zijn van steenuil.

De te slopen gebouwen op de ontwikkelingslocaties 1, 2, 7, 13 en 14 en de houten schuren op locatie 5 zijn vanwege de constructie ongeschikt als verblijfplaats voor huismus en gierzwaluw. De daken sluiten precies aan op de muren. In de gebouwen is geen spouwmuur aanwezig. Ook is geen plek onder het dak of de dakplaten voor huismussen. Voor gierzwaluw zijn de gebouwen te laag. Hierdoor kan de aanwezigheid van jaarrond beschermde nesten van deze vogelsoorten op deze locaties worden uitgesloten.

Effectbeoordeling

Het gehele plangebied Laar – Nieuw Laar is geschikt als foerageer- en broedgebied voor diverse vogelsoorten.

Met de voorgenomen plannen zal op diverse locaties akker, grasland, struweel en bomen worden verwijderd. In de voorgenomen plannen zullen echter ook struiken en bomen worden teruggebracht rond de bebouwing. Ook zal een voedselbos worden aangelegd en de beek natuurvriendelijk worden

ingericht. Na het uitvoeren van de voorgenomen plannen zal het plangebied nog steeds en waarschijnlijk zelfs meer geschikt zijn als foerageergebied voor vogels. Aangezien in het plangebied en de directe omgeving voldoende, even geschikt foerageergebied aanwezig blijft, zijn negatieve effecten op het foerageergebied van vogels redelijkerwijs uit te sluiten.

In het plangebied en de directe omgeving is en blijft tevens voldoende broedgebied voor vogels aanwezig; negatieve effecten op broedgebied van vogels zijn daardoor redelijkerwijs uit te sluiten.

Gedurende het broeden zijn de nesten van vogels en de omliggende functionele leefomgeving strikt beschermd. Het kappen van bomen en struiken en het bouwrijp maken van grasland in het broedseizoen kan een negatief effect hebben op broedende vogels.

In het plangebied zijn meerdere steenuilterritoria aanwezig. Nader onderzoek naar steenuilen in 2018 heeft uitgewezen dat op de ontwikkellocaties geen steenuilen aanwezig zijn. In 2021 is een vaste rust- en verblijfplaats vastgesteld op locatie 16. Het voorgenomen plan; het splitsen van de woning in het bestemmingsplan, heeft geen effect op de vaste rust- en verblijfplaatsen of het functioneel leefgebied van de steenuil.

Daarnaast is middels een effectbeoordeling in 2018 bepaald dat in het plangebied voldoende geschikt foerageergebied in een straal van 300 meter rond het nest beschikbaar blijft. Ook door het verplaatsen van de Ruimte voor Ruimte kavels ten opzichte van de vorige plannen, blijft voldoende geschikt functioneel leefgebied behouden voor de steenuilen. Daarnaast is een nieuw steenuilkast geplaatst op het terrein van Laar 29, nabij de landschappelijke inrichting, waardoor extra nestruimte beschikbaar is. En door het natuurlijk inrichten van de maisakker als voedselbos en het herinrichten van de beek en de sloot, wordt meer geschikt foerageergebied gecreëerd voor de steenuil. Per saldo zullen de voorgenomen plannen geen negatief effect hebben op verblijfplaatsen van steenuilen of het functioneel leefgebied.

Mitigerende maatregelen

Door bomen en struiken buiten het broedseizoen te verwijderen en grasland buiten het broedseizoen bouwrijp te maken wordt voorkomen dat broedende vogels worden verstoord of nesten worden vernietigd. Het broedseizoen loopt globaal van half maart tot en met juli. In het kader van de Wet natuurbescherming wordt echter geen standaardperiode gehanteerd voor het broedseizoen. Van belang is of een broedgeval aanwezig is, ongeacht de periode.

4.2.7 Zoogdieren

Vleermuizen

Uit de Atlas van de Nederlandse vleermuizen (1997), Korsten en Regelink (2010) blijkt dat de soorten gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, rosse vleermuis, gewone grootoorvleermuis, grijze grootoorvleermuis,

franjestaat, laatvlieger, meervleermuis en watervleermuis (alle §3.2 Wnb) voorkomen in de omgeving van het plangebied.

Het gehele plangebied is geschikt als foerageergebied voor vleermuizen en het is aannemelijk dat regelmatig vliegactiviteit van vleermuizen in het plangebied plaatsvindt. De bomenlanen kunnen fungeren als (belangrijke) vliegroutes voor vleermuizen.

In de bomen op de ontwikkelingslocaties zijn geen hopen waargenomen die als vleermuisverblijfplaats kunnen dienen. Vanwege de lege spouwmuren met enkele open stootvoegen en grote ruimten in de muren en het dak van de bebouwing en de aanwezigheid van pannendaken is het niet uit te sluiten dat de aanwezige boerderijen op locaties 1 en 2 gebruikt worden als verblijfplaats voor vleermuizen.

De te slopen gebouwen op de overige locaties (5, 13, 14) zijn vanwege het ontbreken van open stootvoegen en/of toegankelijkheid tot spouwmuren, dakpannen, loodslabben en betimmering niet geschikt voor het herbergen van vleermuisverblijfplaatsen. Op de locaties 8/9 en 16 zijn mogelijk wel vleermuisverblijfplaatsen aanwezig, maar deze gebouwen zijn al fysiek gesplitst. Op deze locaties wordt alleen het bestemmingsplan gewijzigd.

Overige zoogdieren

Tijdens het veldbezoek zijn in het plangebied drie hazen waargenomen in de velden rond de locaties 17 en 18. Op locaties 18 zijn sporen waargenomen (wissels, graafsporen en pootafdrukken) van vermoedelijk das. Op locatie 19 is een dassenburcht aanwezig. De bewoners van de locatie hebben de das recentelijk (april 2021) met een wildcamera vastgelegd.

Uit gegevens van de NDFF blijkt dat binnen het plangebied de volgende grondgebonden zoogdiersoorten zijn waargenomen: egel, haas, huisspitsmuis en ree (alle §3.3 Wnb). Op een afstand van nul tot één kilometer van de buitenste grens van het plangebied zijn bever (§3.2 Wnb), algemene muizen, das, eekhoorn, konijn, steenmarter, vos en waterspitsmuis (alle §3.3 Wnb) waargenomen.

Het plangebied kan (onderdeel van) het leefgebied vormen van grondgebonden zoogdieren das, bunzing, egel, hermelijn, konijn, vos, wezel, algemene (spits)muizensoorten en steenmarter (alle §3.3 Wnb).

Voor bever zijn in het plangebied geen geschikt locaties aanwezig waar geschikt oppervlaktewater en voldoende foerageergebied aanwezig zijn. De aanwezigheid van bever in het plangebied is uit te sluiten. Van steenmarter en bunzing zijn geen nesten of hopen waargenomen op de ontwikkelingslocaties. Het is derhalve redelijkerwijs uit te sluiten dat vaste verblijfplaatsen van deze dieren op deze locaties aanwezig zijn.

Op locatie 19, de locatie waar de landschappelijke inrichting is beoogd, is een dassenburcht aanwezig. Het talud waarin de burcht aanwezig is en de vijver worden niet aangepast, en blijven geheel behouden.

Van konijn, hermelijn, wezel en egel zijn geen verblijfplaatsen aangetroffen op de meeste ontwikkelingslocaties. Vanwege de hoeveelheid vegetatie die

aanwezig is op ontwikkelingslocatie 10, is het echter niet uit te sluiten dat zich hier verblijfplaatsen van deze soorten bevinden. Ook op locatie 19 is veel vegetatie aanwezig in de vorm van (groenblijvende) struiken en bomen, waardoor de aanwezigheid van deze soorten niet kan worden uitgesloten.

In de houtsingel op de grens tussen locatie 3 en 2 (Laar 27) was vanwege de aanwezige dekking geschikt als leefgebied voor wezel en hermelijn, maar dat was beperkt tot de houtsingel. De houtsingel is inmiddels afgezet en het is niet duidelijk of voldoende ondergroei aanwezig is om als onderdeel van het leefgebied van deze soorten te kunnen dienen. Ze kunnen dan foerageren tussen de varkensstallen en eventueel op de akker. Op locaties 2 en 3 zijn de foerageermogelijkheden voor wezel en hermelijn zeer marginaal. De aanwezigheid van verblijfplaatsen is hier uit te sluiten.

Effectbeoordeling

Vleermuizen

De bebouwing op locatie 1 en 2 gebruikt wordt als paarverblijfplaats door gewone dwergvleermuis (Staro, 2018). Wanneer deze bebouwing wordt gesloopt worden verblijfplaatsen van vleermuizen worden vernietigd en individuen gedood.

Het plangebied is geschikt als foerageergebied voor vleermuizen. Vooral de opgaande groenstructuren zijn hiervoor geschikt. De groenstructuren blijven in het plangebied grotendeels behouden en worden plaatselijk versterkt. De voorgenomen ontwikkelingen zullen derhalve geen invloed hebben op de functie van het plangebied als foerageergebied. Het plangebied blijft geschikt als foerageergebied voor vleermuizen tijdens en na de uitvoering van de voorgenomen plannen en in de omgeving blijft voldoende, even geschikt foerageergebied behouden.

Grondgebonden zoogdieren

Mogelijk behoort het plangebied tot het leefgebied van een aantal zoogdieren van §3.3 Wnb; bunzing, egel, hermelijn, konijn, vos, wezel, algemene (spits)muisensoorten en steenmarter.

De voorgenomen ontwikkeling heeft mogelijk een tijdelijk negatief effect op deze soorten; het leefgebied wordt tijdelijk kleiner en er is mogelijk sprake van tijdelijke verstoring. Na de werkzaamheden zal het gehele plangebied weer geschikt zijn voor de genoemde soorten en in de omgeving blijft voldoende, even geschikt leefgebied aanwezig.

Op locatie 10 is een dassenburcht aanwezig. De voorgenomen plannen (landschappelijke inrichting en aanleg en gebruik van het onderhouds- en toegangspad naar het beoogde voedselbos) hebben mogelijk een negatief effect op de burcht. Door de verstoring van de burcht door de werkzaamheden kan de burcht permanent verlaten worden. Ook kan de toename van recreanten en passanten (al dan niet met hond) een negatief effect hebben op de rust in de burcht. Het vernietigen van een burcht is een overtreding van de verbodsbepalingen van artikel 3.10 van de Wet natuurbescherming. OP basis

van de precieze planning, werkzaamheden en inrichting dient een mitigatieplan voor de das te worden opgesteld met daarin opgenomen de precieze maatregelen om een negatief effect op de dassenburcht te voorkomen. Indien een negatief effect op de burcht wordt voorkomen is overtreding van de Wet natuurbescherming niet noodzakelijk en hoeft geen ontheffing van de Wet natuurbescherming te worden verkregen voorafgaand aan de uitvoering van de werkzaamheden.

Op locatie 10 en 19 zal tijdelijk mogelijk een deel van het leefgebied van de soorten verdwijnen. Echter, door het landschappelijk inrichten van de locatie, zal in het gebied geschikt leefgebied voor de soorten behouden blijven. De voorgenomen plannen op locaties 10 en 19 kunnen vernietiging van verblijfplaatsen van konijn, egel, wezel, hermelijn en algemene (spits)muisensoorten tot gevolg hebben en er kunnen mogelijk individuen worden verwond of gedood. Het is namelijk niet uit te sluiten dat op en rond de aardenwallen en de coniferenhagen verblijfplaatsen van deze diersoorten aanwezig zijn.

Na de herinrichting van de gebieden zullen ze weer volledig geschikt zijn als leefgebied voor deze soorten.

Gezien de voorgenomen plannen op de overige ontwikkelingslocaties is het vernietigen van verblijfplaatsen van hermelijn of wezel daar niet te verwachten.

Mitigerende maatregelen

Wanneer de bebouwing op locaties 2 wordt gesloopt worden verblijfplaatsen van vleermuizen worden vernietigd en mogelijk individuen gedood.

Voorafgaand aan de sloop en de werkzaamheden aan de bebouwing op locatie 2 dienen derhalve mitigerende maatregelen te worden genomen en dient een ontheffing van de verbodsbepalingen van de Wet natuurbescherming te worden verkregen.

Voor konijn, egel en algemene (spits)muisensoorten geldt in de provincie Noord-Brabant in het kader van ruimtelijke ontwikkeling een algehele vrijstelling van de verbodsbepalingen van de Wet natuurbescherming. Het is derhalve niet noodzakelijk om mitigerende maatregelen te nemen voor deze zoogdiersoorten. Wel geldt de zorgplicht voor deze soorten. Dit betekent dat bij handelingen (of het nalaten hiervan) waarvan men weet, of redelijkerwijs kan vermoeden, dat ze nadelig zijn voor aanwezige dieren, negatieve gevolgen zoveel mogelijk moeten worden voorkomen dan wel beperkt.

Voor wezel en hermelijn geldt deze vrijstelling niet. Echter, omdat plangebieden op locaties 10 en 19 slechts een zeer kleine oppervlakte betreft, kleiner dan 1 ha, is het volgens de Handreiking kleine marters in relatie tot soortbescherming van de Provincie Noord-Brabant niet noodzakelijk om nader onderzoek uit te voeren naar deze diersoort. Het is wel verplicht om mitigerende maatregelen te nemen.

Dit dient te worden gedaan door:

- + het voorzichtig verwijderen van struikvegetatie buiten het voortplantingsseizoen van kleine marters (1 maart t/m 1 september).
- + bij maai- of graafwerkzaamheden één kant uit werken, zodat aanwezige dieren kunnen vluchten.
- + wanneer grondwerkzaamheden plaatsvinden, wordt het betreffende perceel een week voorafgaand aan de werkzaamheden ongeschikt gemaakt door het te maaien (10 cm boven maaiveld) en het maaisel direct af te voeren. Ook hierbij wordt één kant op gemaaid.
- + in het plangebied na herinrichting voldoende dekking te realiseren in de vorm van groene (lijn)structuren, zoals houtwallen/singels, hagen en/of takkenrillen.

Om overtreding van de Wet natuurbescherming te voorkomen ten aanzien van de das dient een mitigatieplan te worden opgesteld.

5 Conclusies

5.1 Beschermde gebieden

Uitkomst is afhankelijk van de definitieve stikstofberekening.

5.2 Beschermde soorten

In het plangebied komen mogelijk verschillende soorten voor die zijn beschermd onder paragrafen 3.1, 3.2 en 3.3 van de Wet natuurbescherming.

Soorten van paragraaf 3.1 van de Wet natuurbescherming

Op de ontwikkelingslocaties zijn geen huismussen, gierzwaluwen of roofvogels (waarvan het nest jaarrond beschermd is) aanwezig.

In het plangebied zijn meerdere steenuilterritoria aanwezig, blijkt uit onderzoek (Staro, 2018). De voorgenomen plannen hebben geen negatief effect op de aanwezige verblijfplaatsen of het functioneel leefgebied van de steenuilen.

Het plangebied is geschikt als broed- en foerageergebied voor diverse vogelsoorten. De voorgenomen plannen zullen geen negatieve effecten hebben ten aanzien vogels, mits bomen en struiken buiten het broedseizoen worden verwijderen/gesnoeid en grasland buiten het broedseizoen bouwrijp wordt gemaakt. Het broedseizoen loopt globaal van half maart tot en met juli. In het kader van de Wet natuurbescherming wordt echter geen standaardperiode gehanteerd voor het broedseizoen. Van belang is of een broedgeval aanwezig is, ongeacht de periode.

Soorten van paragraaf 3.2 van de Wet natuurbescherming

De werkzaamheden op locatie 19, kunnen een negatief effect hebben op overwinterende Alpenwatersalamander, kamsalamander en poelkikker en, op het landhabitat en het voortplantingshabitat van deze soorten, afhankelijk van de periode van uitvoering van de werkzaamheden. Indien mitigerende maatregelen worden genomen, is een negatief effect op de Alpenwatersalamander, poelkikker en kamsalamander en overtreding van de Wet natuurbescherming uit te sluiten.

Het plangebied is geschikt als foerageergebied voor vleermuizen. Negatieve effecten op het foerageergebied zijn redelijkerwijs uit te sluiten. Na de uitvoering van de werkzaamheden is het plangebied nog steeds even geschikt als foerageergebied en ook in de directe omgeving blijft voldoende alternatief, even geschikt, foerageergebied behouden.

Wanneer de bebouwing op locatie 2 wordt gesloopt, wordt een paarverblijfplaats van vleermuizen vernietigd en worden mogelijk individuen gedood. Voorafgaand aan de sloop en de werkzaamheden aan de bebouwing op locatie 2 dienen derhalve mitigerende maatregelen te worden genomen en dient een ontheffing van de verbodsbepalingen van de Wet natuurbescherming te worden verkregen.

Soorten van paragraaf 3.3. van de Wet natuurbescherming

Om overtreding van de Wet natuurbescherming te voorkomen ten aanzien van de das(senburcht) dient een mitigatieplan te worden opgesteld.

Voor konijn, egel en algemene (spits)muizensoorten geldt in de provincie Noord-Brabant in het kader van ruimtelijke ontwikkeling een algehele vrijstelling van de verbodsbepalingen van de Wet natuurbescherming. Het is derhalve niet noodzakelijk om mitigerende maatregelen te nemen voor deze zoogdiersoorten. Wel geldt de zorgplicht voor deze soorten. Dit betekent dat bij handelingen (of het nalaten hiervan) waarvan men weet, of redelijkerwijs kan vermoeden, dat ze nadelig zijn voor aanwezige dieren, negatieve gevolgen zoveel mogelijk moeten worden voorkomen dan wel beperkt.

Voor wezel en hermelijn geldt deze vrijstelling niet. Echter, omdat plangebied locatie 10 slechts een zeer kleine oppervlakte betreft, kleiner dan 1 ha, is het volgens de Handreiking kleine marters in relatie tot soortbescherming van de Provincie Noord-Brabant niet noodzakelijk om nader onderzoek uit te voeren naar deze diersoort. Het is wel verplicht om mitigerende maatregelen te nemen.

Het is niet aannemelijk, maar niet geheel uit te sluiten dat grote modderkruiper voorkomt in de landbouwsloten die langs de RvR-kavels lopen. Het dempen van een klein deel van de landbouwsloten ter plaatse van een inrit heeft geen negatief effect op grote modderkruiper indien mitigerende maatregelen worden genomen.

De amfibiesoorten gewone pad, bruine kikker, kleine watersalamander, Alpenwatersalamander en bastaardkikker gebruiken het grasland in het plangebied mogelijk als landhabitat.

Als gevolg van de voorgenomen plannen kunnen exemplaren van deze soorten worden verstoord en verdwijnt tijdelijk mogelijk land- en overwinteringshabitat. Voor de amfibiesoorten gewone pad, bruine kikker, kleine watersalamander en bastaardkikker geldt in provincie Noord-Brabant, in het kader van ruimtelijke ontwikkeling, een vrijstelling van de verbodsbepalingen van de Wet natuurbescherming. Wel blijft voor deze soorten de zorgplicht gelden. Dit betekent dat bij handelingen (of het nalaten hiervan) waarvan men weet, of redelijkerwijs kan vermoeden, dat ze nadelig zijn voor aanwezige dieren, negatieve gevolgen zoveel mogelijk moeten worden voorkomen dan wel beperkt.

5.3 Vervolgstappen en mitigerende maatregelen

De volgende maatregelen en vervolgstappen dienen te worden genomen om overtreding van de Wet natuurbescherming te voorkomen.

1. De vegetatie (bomen, struiken, grasland) in het plangebied wordt verwijderd buiten het broedseizoen van vogels. Globaal loopt het broedseizoen van half maart tot en met juli. In het kader van de Wet natuurbescherming wordt echter geen standaardperiode gehanteerd voor het broedseizoen. Van belang is of een broedgeval aanwezig is, ongeacht de periode.
2. Voorafgaand aan de sloop van de bebouwing op locatie 2 (Laar 27) dient een ontheffing van de Wet natuurbescherming te worden verkregen.

3. Om overtreding van de Wet natuurbescherming te voorkomen ten aanzien van de das(senburcht) dient een mitigatieplan te worden opgesteld.
4. Voor algemeen voorkomende soorten amfibieën en zoogdieren wordt voldaan aan de zorgplicht. Dit kan gedaan worden door het voorzichtig verwijderen van struikvegetatie langs de sloten en materialen in het plangebied. Ook dienen aangetroffen dieren voorzichtig te worden verjaagd of verplaatst tot buiten de invloedssfeer van de werkzaamheden.
5. op locatie 10 dienen mitigerende maatregelen te worden genomen voor wezels
 - + het voorzichtig verwijderen van struikvegetatie buiten het voortplantingsseizoen van kleine marters (1 maart t/m 1 september).
 - + bij maai- of graafwerkzaamheden één kant uit werken, zodat aanwezige dieren kunnen vluchten.
 - + wanneer grondwerkzaamheden plaatsvinden, wordt het betreffende perceel een week voorafgaand aan de werkzaamheden ongeschikt gemaakt door het te maaien (10 cm boven maaiveld) en het maaisel direct af te voeren. Ook hierbij wordt één kant op gemaaid.
 - + in het plangebied voldoende dekking realiseren in de vorm van groene (lijn)structuren, zoals houtwallen/singels, hagen en/of takkenrillen.
6. In verband met de mogelijke aanwezigheid van Alpenwatersalamander, kamsalamander en poelkikker:
 - + De poel blijft behouden in de oorspronkelijk staat.
 - + Het uitvoeren van graafwerkzaamheden aan oevers, in vegetaties en rond struiken en bomen plaatsvindt in de periode buiten de overwinteringsperiode van deze soort. De overwinteringsperiode duurt van 1 oktober – 15 maart.
 - + Bij snoeien/dunnen in de periode 1 november – 15 maart, worden potentiële verblijfplaatsen in bladhopen en hopen, ruimten onder boomstroken et cetera opgespoord en ongemoeid gelaten.
7. Het dempen van een klein deel van de landbouwsloten ter plaatse van een inrit heeft geen negatief effect op grote modderkruiper mits:
 - + een voldoende grote duiker onder de inrit wordt geplaatst, die jaarlijks wordt onderhouden.
 - + Werkzaamheden worden uitgevoerd als de sloot droog is gevallen.
 - + Of in de winterrustperiode als grote modderkruipers in diepere delen van de sloten verblijven.
 - + voorafgaand aan het uitvoeren van de werkzaamheden (maximaal een week) de vegetatie in de sloot (boven de bodem) wordt gemaaid ter plaatse van de inrit, zodat dat deel van de sloot ongeschikt wordt voor grote modderkruipers.
 - + Hiervoor een ecologisch werkprotocol wordt opgesteld.

Tabel 1. Overzicht mogelijk aanwezige en aangetroffen beschermde soorten

Soort(groep)	Bescherming	Functie plangebied	Mogelijk effect	Ontheffing nodig	Maatregelen
Bastaardkikker, bruine kikker, gewone pad en kleine watersalamander	§3.3 Wnb	Land- en overwinterings-habitat	Ja	Nee, algehele vrijstelling	Voldoen aan de zorgplicht, zie §4.2.5
Alpenwater-salamander, kamsalamander, poelkikker	§3.3 Wnb	Land- en overwinterings-habitat	Ja	Nee, op voorwaarde werken met gedragscode en uitvoeren maatregelen	Werken buiten kwetsbare perioden, zie §5.3
Grote modderkruiper	§3.3 Wnb	Leefgebied	Mogelijk	Nee, op voorwaarde uitvoeren maatregelen, zie §5.3	Aanleggen duiker onder inritten en ongeschikt maken watergangen voor werkzaamheden
Vogels	§3.1 Wnb (nest niet jaarrond beschermd)	Foerageer- en broedgebied	Ja	Nee, op voorwaarde uitvoeren maatregelen	Verwijderen en/of snoeien van vegetatie buiten het broedseizoen
Steenuil	§3.1 Wnb (nest jaarrond beschermd)	Foerageer- en broedgebied	Ja	Nee	-
Vleermuizen	§3.2 Wnb	Foerageer-gebied	Nee	-	-
Vleermuizen	§3.2 Wnb	Vaste rust- en verblijfplaatsen	Ja	Ja	Ontheffing aanvragen en mitigerende maatregelen nemen
Egel, konijn, algemene (spits)muizensoort en	§3.3 Wnb	Leefgebied en verblijfplaatsen	Ja	Nee, op voorwaarde uitvoeren maatregelen	Voldoen aan de zorgplicht, zie §5.3
Wezel en hermelijn	§3.3 Wnb	Leefgebied en verblijfplaatsen	Ja	Nee, op voorwaarde uitvoeren maatregelen	Zie §5.3
Das	§3.3 Wnb	Leefgebied en verblijfplaatsen op locatie 19	Ja	Nee, op voorwaarde uitvoeren maatregelen mitigatieplan	Opstellen mitigatieplan en voorkomen overtreding Wnb

Geraadpleegde bronnen

Literatuur

- + Bos F., M. Bosveld, D. Groenendijk, C. van Swaay, I. Wynhoff, De Vlinderstichting, 2006. De dagvlinders van Nederland, verspreiding en bescherming (Lepidoptera: Hesperioidea, Papilionoidea). Nederlandse Fauna 7. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey - Nederland, Leiden.
- + Creemers R.C.M. & J.J.C.W. van Delft (RAVON) (redactie). 2009. De amfibieën en reptielen van Nederland, Nederlandse Fauna 9. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, European Invertebrate Survey Nederland, Leiden.
- + Cuppen J.G.M. & Koese B, 2005. De gestreepte waterroofkever *Graphoderus bilineatus* in Nederland: een eerste inhaalslag november 2005.
- + Korsten, E. en Regelink J.R. Herkennen van potentiële vleermuiswaarden: in het kader van quickscans en andere ecologisch vooronderzoek. Zoogdiervereniging- rapport 2010.44. Zoogdiervereniging, Nijmegen.
- + Limpens, H., K. Mostert, W. Bongers, 1997. Atlas van de Nederlandse vleermuizen, onderzoek naar verspreiding en ecologie. KNNV Uitgeverij, Utrecht.
- + Ministerie van Economische Zaken. Brochure: Soortenbescherming bij ruimtelijke ingrepen, lees hier wat de Wet natuurbescherming daarover regelt. Versie 1.3 december 2016.
- + Nederlandse Vereniging voor Libellenstudie, 2002. De Nederlandse libellen (Odonata). Nederlandse Fauna 4. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey - Nederland, Leiden.

Internet

- + Natura 2000-gebieden, www.synbiosys.alterra.nl/natura2000/googlemapszoek2.aspx, 24-05-2018
- + Natuurbeheerplan, provincie Noord-Brabant, <https://kaartbank.brabant.nl/viewer/app/natuurbeheerplan>, 24-05-2018
- + NDFF - quickscanhulp.nl 25-06-2018 11:13:35
- + <http://www.netwerkecologischemonitoring.nl/dataloket>
- + www.compendiumvoordeleefomgeving.nl
- + www.eis-nederland.nl
- + www.libellennet.nl
- + www.soortenbank.nl
- + www.telmee.nl
- + www.vlindernet.nl
- + www.waarneming.nl
- + www.zoogdiervereniging.nl
- + www.verspreidingsatlas.nl

Bijlage 1 Wet- en regelgeving

Wet natuurbescherming

In Nederland is de bescherming van natuurwaarden sinds 1 januari 2017 geregeld in de Wet natuurbescherming. Deze wet regelt de bescherming van soorten, gebieden en houtopstanden en vervangt daarmee de Flora- en faunawet, Natuurbeschermingswet 1998 en Boswet. Daarnaast geldt per provincie beleid voor de bescherming van het Natuurnetwerk Nederland (NNN) (voorheen de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) genoemd).

Soortbescherming

Op het gebied van soortbescherming is het uitgangspunt van de Wet natuurbescherming dat geen schade mag worden gedaan aan beschermde dieren of planten, tenzij dit uitdrukkelijk is toegestaan; het 'nee, tenzij-principe'.

De Wet natuurbescherming kent een apart beschermingsregime voor soorten van de Vogelrichtlijn, een apart beschermingsregime voor soorten van de Habitatrichtlijn, het Verdrag van Bern en het Verdrag van Bonn en een apart beschermingsregime voor andere soorten, die vanuit nationaal oogpunt beschermd worden. Elk van deze beschermingsregimes kent zijn eigen verbodsbepalingen en vereisten voor vrijstelling of ontheffing van de verboden. De Wet natuurbescherming kent de volgende drie categorieën beschermde soorten:

1. Alle van nature in Nederland in het wild levende vogels beschermd volgens het beschermingsregime van de Europese Vogelrichtlijn;
2. Soorten, niet vogels zijnde, van de Europese Habitatrichtlijn bijlage IV onderdeel a, het Verdrag van Bern bijlage II en het Verdrag van Bonn bijlage I, voor zover hun natuurlijke verspreidingsgebied zich in Nederland bevindt;
3. 'Andere soorten', waaronder soorten die vanuit nationaal oogpunt bescherming behoeven.

De drie beschermingsregimes kennen elk hun eigen verbodsbepalingen. De verbodsbepalingen voor vogels en overige Europese soorten (categorie 1 en 2) zijn letterlijk overgenomen uit respectievelijk de Vogelrichtlijn en de Habitatrichtlijn. Voor de andere, 'nationaal' beschermde soorten (categorie 3) gelden verbodsbepalingen die geïnspireerd zijn op de Habitatrichtlijn, maar in sommige opzichten minder streng zijn. In tabel 1 zijn de verbodsbepalingen per regime weergegeven.

Om af te mogen wijken van de verbodsbepalingen via een ontheffing of vrijstelling moet aan drie criteria zijn voldaan:

- + Er mag alleen van de verbodsbepalingen worden afgeweken als er geen andere bevredigende oplossing voor de handeling mogelijk is;
- + Er moet sprake zijn van een in de wet genoemd belang. De wet geeft voor de verschillende beschermingsregimes aan wat die belangen zijn, zoals ruimtelijke ontwikkeling, volksgezondheid of openbare veiligheid;
- + Er mag geen afbreuk worden gedaan aan de staat van instandhouding van de soort.

Als aan deze drie vereisten voldaan is, kan een ontheffing worden verleend. Voor een aantal handelingen is bovendien vrijstelling mogelijk, bijvoorbeeld in de vorm van een provinciale verordening of een gedragscode.

Tabel 1. Verbodsbepalingen per categorie beschermde soorten

Categorie 1 (§ 3.1 Wnb)	Categorie 2 (§ 3.2 Wnb)	Categorie 3 (§ 3.3 Wnb)
Art 3.1 lid 1 Het is verboden in het wild levende vogels opzettelijk te doden of te vangen	Art 3.5 lid 1 Het is verboden soorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen	Art 3.10 lid 1a Het is verboden soorten opzettelijk te doden of te vangen
Art 3.1 lid 2 Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen	Art 3.5 lid 4 Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren te beschadigen of te vernielen	Art 3.10 lid 1b Het is verboden de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren opzettelijk te beschadigen of te vernielen
Art 3.1 lid 3 Het is verboden eieren te rapen en deze onder zich te hebben	Art. 3.5 lid 3 Het is verboden eieren van dieren in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen	-
Art 3.1 lid 4 en lid 5 Het is verboden vogels opzettelijk te storen, tenzij de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort	Art 3.5 lid 2 Het is verboden dieren opzettelijk te verstoren	-
-	Art 3.5 lid 5 Het is verboden plantensoorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te onwortelen of te vernielen	Art 3.10 lid 1c Het is verboden plantensoorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te onwortelen of te vernielen

Zorgplicht

Voor alle in het wild levende planten en dieren, ook niet beschermde soorten, kent de Wet natuurbescherming een zorgplicht. De zorgplicht houdt in dat een ieder voldoende zorg in acht moet nemen voor de in het wild levende dieren en planten, alsmede voor hun directe leefomgeving. Dit betekent dat voorafgaand aan handelingen inzichtelijk moet zijn welke natuurwaarden aanwezig zijn, de kwetsbaarheid hiervan en de mogelijke gevolgen die de handeling hiervoor kan hebben. Bij de uitvoering van de handelingen dienen negatieve gevolgen zoveel mogelijk te worden voorkomen, dan wel beperkt of ongedaan te worden gemaakt. De zorgplicht is altijd van toepassing, ongeacht vrijstelling of ontheffing.

Natura 2000 (bron: Rijksoverheid)

In 2017 is de Wet natuurbescherming in werking getreden. De wet biedt een beschermingskader voor de flora en fauna binnen de aangewezen beschermde gebieden, de zogenaamde Natura 2000-gebieden en bijzondere nationale gebieden.

De wet bepaalt dat projecten en andere handelingen die de kwaliteit van de habitats kunnen verslechteren of die een verstorend effect kunnen hebben op de soorten, niet mogen plaatsvinden

zonder vergunning. Ook plannen moeten getoetst worden op hun gevolgen voor de Natura 2000-gebieden. Dit gebeurt met de habitattoets.

De habitattoets bestaat uit drie onderdelen:

- + oriëntatiefase (en vooroverleg);
- + verslechtings- en verstoringstoets;
- + passende beoordeling.

De oriëntatiefase maakt geen deel uit van de in de wet geregelde procedures. In de praktijk is deze stap nodig. Gezamenlijk met het bevoegd gezag wordt bepaald of goedkeuring van het plan nodig is en welke verdere procedure doorlopen moet worden. Afhankelijk van de kans en omvang van de effecten op een Natura 2000-gebied bestaat de vervolgpcedure uit het uitvoeren van een verslechtings- en verstoringstoets, een passende beoordeling of geen enkele toetsing.

Indien er geen kans is op negatieve effecten op een Natura 2000-gebied is geen goedkeuring voor de plannen of het project nodig.

Als uit de oriëntatiefase is gebleken dat er kans is op significant negatieve effecten voor het Natura 2000-gebied, dient een passende beoordeling te worden uitgevoerd. Indien uit de passende beoordeling blijkt dat er kans is op een significant negatief effect moet aan de volgende criteria worden voldaan:

- + er zijn geen alternatieve oplossingen voor het project die minder of geen negatieve effecten hebben voor het Natura 2000-(deel)gebied;
- + er is sprake van dwingende redenen van groot openbaar belang;
- + er is voorzien in compenserende maatregelen.

Alléén als aan deze voorwaarden wordt voldaan, kan goedkeuring worden verleend.

Indien uit de oriëntatiefase is gebleken dat er een kans is op (niet-significante) negatieve effecten, dient een verslechtings- en verstoringstoets te worden uitgevoerd. Met dit onderzoek wordt bepaald:

- + of deze kans reëel is en
- + of de verslechting of verstoring aanvaardbaar is.

Natuurnetwerk Nederland / Ecologische hoofdstructuur (bron: Rijksoverheid)

Natuurgebieden in Nederland zijn erg versnipperd. Het Natuurnetwerk Nederland (voorheen EHS) heeft als doel om natuurgebieden te vergroten en met elkaar te verbinden. Door verbindingen tussen natuurgebieden te maken, kunnen planten en dieren zich makkelijker verspreiden over meer gebieden. Hierdoor zijn deze gebieden beter bestand tegen negatieve milieu-invloeden. In grotere natuurgebieden kunnen bovendien meer soorten planten en dieren leven.

Het doel van het afwegingskader Ecologische Hoofdstructuur is om de EHS als netwerk van natuurgebieden te beschermen tegen negatieve effecten van ruimtelijke ingrepen. Dat betekent niet dat ontwikkelingen zoals woningbouw en bedrijvigheid, verboden zijn. Door het doorlopen van het afwegingskader wordt vastgesteld of, en zo ja, onder welke voorwaarden een ontwikkeling in de Ecologische Hoofdstructuur kan worden toegelaten.

De bescherming van de Ecologische Hoofdstructuur vindt plaats door het nee-tenzij-regime uit de Nota Ruimte. Dit houdt in dat ruimtelijke ingrepen in de EHS met een negatief effect op de EHS in principe niet zijn toegestaan. Onder voorwaarden kan hiervan worden afgeweken.

De beleidsmatige basis voor het afwegingskader voor de Ecologische Hoofdstructuur is de Nota Ruimte. Daarnaast hebben Rijk en provincies een beleidskader Spelregels EHS opgesteld. Het beleidskader geeft een uitwerking, verduidelijking en aanscherping van de verschillende onderdelen van het afwegingskader. De provincies laten de inhoud van de Spelregels EHS doorwerken in het provinciaal ruimtelijk beleid.

De bescherming van de EHS gebeurt via de regelgeving van de ruimtelijke ordening. Het beschermingsregime is onder de Wro door het Rijk vastgelegd in de AMvB Ruimte en werkt via provinciale verordeningen.